

PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 63/23

U Luxembourg 20. travnja 2023.

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u predmetu C-621/21 | Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Žene žrtve nasilja u obitelji)

Zločin iz časti, prisilni brak i nasilje u obitelji: nezavisni odvjetnik J. Richard de la Tour pojašnjava uvjete pod kojima državljanka treće zemlje može ostvariti međunarodnu zaštitu

Status izbjeglice zbog pripadnosti „posebnoj društvenoj skupini” može se odobriti ženi kojoj prijete opasnost od toga da nakon povratka u svoju zemlju podrijetla bude žrtva tih djela

Direktiva 2011/95 o međunarodnoj zaštiti predviđa uvjete za odobravanje, s jedne strane, statusa izbjeglice i, s druge strane, supsidijarne zaštite koje mogu ostvariti državljani trećih zemalja. Među razlozima koji omogućuju odobravanje **statusa izbjeglice** nalaze se proganjanje zbog rase, vjere, nacionalnosti, političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj društvenoj skupini. Direktivom se također predviđa da je **supsidijarna zaštita** predviđena za svakog državljanina treće zemlje koji ne ispunjava uvjete za dobivanje statusa izbjeglice, ali za kojeg se opravdano vjeruje da bi, ako bi se vratio u svoju državu podrijetla, bio izložen opasnosti od trpljenja ozbiljne nepravde. Potonja obuhvaća smrtnu kaznu, smaknuće, mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje.

Upravni sud u Sofiji izrazio je dvojbe u pogledu mogućnosti i vrste međunarodne zaštite koju valja odobriti razvedenoj turskoj državljanki kurdske podrijetla i muslimanske vjeroispovijedi (sunit) s obzirom na, među ostalim, prirodu nasilja kojem bi mogla biti izložena ako se vrati u svoju zemlju podrijetla. Ta je žena bila prisilno udana te je, nakon više epizoda nasilja i prijetnji koje su joj uputili njezin suprug i njegova obitelj te njezina biološka obitelj, morala napustiti svoj obiteljski dom. Ona je 2017., dvije godine prije nego što se razvela od prvog supruga, sklopila vjerski brak s drugim muškarcem. Trenutačno se nalazi u Bugarskoj te pred nadležnim tijelima tvrdi da se boji za svoj život ako se bude morala vratiti u Tursku.

Kao prvo, nezavisni odvjetnik Jean Richard de la Tour ispituje uvjete pod kojima se državljanki treće zemlje, za koju nakon povratka u svoju zemlju podrijetla postoji opasnost od toga da bude žrtva zločina iz časti ili sklapanja prisilnog braka i da bude izložena nasilju u obitelji, **može odobriti status izbjeglice zbog njezine pripadnosti „posebnoj društvenoj skupini”**. Podsjeća na to da su Direktivom o međunarodnoj zaštiti predviđena dva kumulativna uvjeta: s jedne strane, članovi skupine moraju dijeliti urođene osobine ili zajedničko podrijetlo koje se ne može izmijeniti. U tom pogledu, nezavisni odvjetnik upućuje na odredbe Direktive 2011/95¹, kojima se pojašnjava da se za potrebe priznanja pripadnosti „posebnoj društvenoj skupini” moraju uzeti u obzir aspekti koji se odnose na rod, uključujući rodni identitet. S druge strane, ta skupina mora imati samosvojan identitet u trećoj zemlji jer se smatra drukčijom od društva koje ju okružuje.

¹ Članak 10. stavak 1. točka (d) drugi podstavak Direktive 2011/95 /EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljanina trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni statusa izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite (SL L 337, 2011., str. 9)

Kad je riječ o prvom uvjetu, nezavisni odvjetnik primjećuje da se rod žene o kojoj je riječ može povezati s urođenom osobinom – odnosno s njezinim biološkim spolom – „koji se ne može izmijeniti” u smislu direktive. Kad je riječ o drugom uvjetu, nezavisni odvjetnik pojašnjava da je rod društveni koncept koji se upotrebljava tako da se osim biološkog spola uzmu u obzir vrijednosti i predodžbe koje su s njim povezane. Stoga je rod pojam koji treba omogućiti da se istakne činjenica da odnose između žena i muškaraca u određenom društvu, kao i nejednakosti koje iz toga mogu proizlaziti zbog muških i ženskih uloga koje se pripisuju na temelju bioloških razlika, uspostavljaju i izgrađuju društva te se oni stoga mogu različito razvijati tijekom vremena te ovisno o društvima i zajednicama. Stoga, nezavisni odvjetnik smatra da su žene, zbog same činjenice da su žene, primjer društvene cjeline koju definiraju urođene i nepromjenjive osobine koje društvo može različito percipirati, ovisno o zemlji podrijetla, i to zbog društvenih, pravnih ili vjerskih normi te zemlje ili običaja zajednice kojoj one pripadaju. Nezavisni odvjetnik zaključuje da nadležno nacionalno tijelo može smatrati da žena o kojoj je riječ **zbog svojeg roda pripada „posebnoj društvenoj skupini”** jer bi zbog svojeg povratka u zemlju podrijetla bila izložena teškom bračnom nasilju koje je u nekim zajednicama tradicionalno.

Nezavisni odvjetnik također pojašnjava da djela proganjanja kojima žena o kojoj je riječ može biti izložena u svojoj zemlji podrijetla mogu biti uzeta u obzir kako bi se utvrdio samosvojan identitet skupine u toj zemlji. Smatra da se na temelju prirode djela proganjanja koja se odnose na određene žrtve može utvrditi „samosvojni identitet” „društvene skupine”. Direktiva² upućuje na djela koja su posebno reprezentativna za djela rodno utemeljenog nasilja jer su usmjerena protiv osobe zbog njezina spola ili rodnog identiteta ili jer nerazmjerno više pogađaju osobe određenog spola. Kad je riječ o nasilju u obitelji, ono se može činiti u obliku iznimno ozbiljnih djela i opetovanog nasilja koje može dovesti do ozbiljne povrede temeljnih prava osobe.

Kao drugo, Jean Richard de la Tour pojašnjava da, kad je riječ o djelima proganjanja čiji je počinitelj nedržavno tijelo, valja provjeriti može li i želi li zemlja podrijetla osigurati djelotvornu zaštitu od djela proganjanja. **Nadležno nacionalno tijelo** treba provesti temeljitu pojedinačnu procjenu zahtjeva za međunarodnu zaštitu. Mora uzeti u obzir sve relevantne elemente koji se odnose na zemlju podrijetla, uključujući njezine zakone i propise te način na koji se oni primjenjuju. Nakon te ocjene nadležno tijelo **dužno je utvrditi postoji li uzročna veza između**, s jedne strane, razloga na kojima se temelji to nasilje, odnosno **pripadnosti dotične osobe posebnoj društvenoj skupini** i, s druge strane, **nedostatka zaštite koju pružaju tijela zemlje podrijetla**.

Konačno, kad je riječ o odobravanju supsidijarne zaštite, nezavisni odvjetnik smatra da kada nadležno tijelo utvrdi da **postoji opasnost od toga da**, u slučaju povratka u svoju zemlju podrijetla, **državljanica bude smaknuta u ime časti svoje obitelji ili zajednice odnosno da zbog, među ostalim, nasilja u obitelji ili bilo kojeg djela rodno utemeljenog nasilja bude žrtva mučenja ili nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja**, ono je ta djela dužno **kvalificirati kao „ozbiljnu nepravdu”** u smislu Direktive o međunarodnoj zaštiti. U tim se okolnostima dotičnoj osobi može odobriti supsidijarna zaštita.

Kako bi utvrdilo je li ta opasnost osnovana, nadležno nacionalno tijelo dužno je utvrditi pružaju li nadležna tijela treće države ili stranke ili organizacije koje kontroliraju tu državu zaštitu od te ozbiljne nepravde.

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća je nezavisnih odvjetnika predložiti Sudu u punoj neovisnosti pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge

² Uvodna izjava 30. Direktive 2011/95

nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) mišljenja objavljuje se na stranici CURIA na dan čitanja.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293

Snimke s čitanja mišljenja dostupne su na „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106

Ostanite povezani!

